

MERITUM

Pismo Podkarpackiego Kuratora Oświaty nr 2 (22) marzec 2019

Szanowni Państwo!
Dyrektorzy, Nauczyciele!

Wiosenny numer „Meritum” niech będzie dla Państwa z wielokrotnionym zaproszeniem. Po pierwsze do lektury. Tym razem rozwijamy temat edukacji dzieci cudzoziemskich i powracających z zagranicy. Skoro zjawisko to narasta od co najmniej dziesięciu lat, to całkiem realne, że i w Waszej szkole pewnego dnia pojawi się uczeń, który nie tylko razem z rodzicami powrócił z emigracji, ale naukę do tej pory pobierał w systemie oświaty innego państwa. Jak go przyjąć w nowej społeczności szkolnej, aby powrót był naprawdę dobrym i pozytywnym zdarzeniem w życiu młodego człowieka i jego rodziny? Podpowiadamy obecne w prawie oświatowym możliwe formy wsparcia i rozwiązania do zastosowania w tej sytuacji.

Kolejne zaproszenie kierujemy do nauczycieli i uczniów ostatnich klas gimnazjum oraz szkół podstawowych w związku z odbywającym się 29 marca r. w Rzeszowie

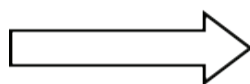
Podkarpackim Regionalnym Kongresem Zawodowym. To zaproszenie na, ostatnią być może, wycieczkę zawodoznawczą w ramach doradztwa zawodowego, ostatnią przed egzaminami i ważnymi wyborami przyszłego kierunku kształcenia. Jestem przekonana, że będzie okazją nie tylko do poznania oferty edukacyjnej, ale także do spotkania z pracodawcami oraz zapoznania się ze zmianami w szkolnictwie branżowym od 1 września 2019 r.

Ostatnie zaproszenie, wiąże się z faktem, iż rok 2019 został ogłoszony rokiem Stanisława Moniuszki, Gustawa Herlinga-Grudzińskiego, Anny Walentynowicz, a na Podkarpaciu także rokiem pułkownika Leopolda Lisa-Kuli. Zapraszam Wasze szkoły do przypomnienia i upamiętniania zdarzeń, wpisujących się w biografie tych wielkich rodaków. Wszak każdy z nich miał swoją własną opowieść. Może czas jej wysłuchać.

Małgorzata Rauch
Podkarpacki Kurator Oświaty

Zaproszenie
**WYCIECZKA
ZAWODOZNAWCZA**
dla uczniów klas 7 i 8

**REGIONALNY
KONGRES
ZAWODOWY** | **MINISTERSTWO
EDUKACJI
NARODOWEJ**

Kuratorium Oświaty w Rzeszowie zaprasza nauczycieli i uczniów ostatnich klas gimnazjum oraz szkół podstawowych na wycieczkę zawodoznawczą – prezentacja zawodów w „Alei Zawodowców” oraz spotkanie z uczniami szkół branżowych w dniu 29 marca 2019 r. podczas Regionalnego Podkarpackiego Kongresu Zawodowego w Rzeszowie, Uniwersytet Rzeszowski, ul. Pigońna 1, budynek A0 w godz. 10.00 – 13.00.

Co w prawie piszczy...

Edukacja dzieci cudzoziemskich i powracających z zagranicy

Od co najmniej 10 lat uwidacznia się narastające zjawisko – obecność cudzoziemców i migrantów w polskim systemie edukacji. Sytuacja ta wiąże się z wieloma wyzwaniami i zadaniami dla szkoły. Przyjrzyjmy się obowiązującym przepisom oświatowym regulującym zasady kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi oraz osób będących obywatelami polskimi, które pobierały naukę w szkołach funkcjonujących w systemach oświaty innych państw.

Przyjmowanie dzieci lub uczniów przybywających z zagranicy do publicznych przedszkoli i szkół odbywa się:

- na warunkach i w trybie postępowania rekrutacyjnego dotyczących obywateli polskich – do publicznych przedszkoli, innych form wychowania przedszkolnego, szkół i placówek artystycznych, na zajęcia rozwijające zainteresowania lub uzdolnienia w publicznej placówce oświatowo-wychowawczej, burs, internatów, na kwalifikacyjne kursy zawodowe, kształcenie ustawiczne w formach pozaszkolnych
- z urzędu – do publicznych szkół podstawowych, którym ustalono obwód, z wyjątkiem sytuacji, o których mowa w art. 166 ustawy Prawo oświatowe.

W przypadku szkół podstawowych (poza obwodem), ponadpodstawowych, sportowych, artystycznych uczniowie są przyjmowani do szkół, jeżeli szkoła dysponuje wolnymi miejscami i kwalifikowani do odpowiedniej klasy po spełnieniu warunków określonych dla poszczególnych typów szkół, tj. np. posiadania zaświadczenia lekarskiego, pisemnej zgody rodziców, wyników: prób sprawności fizycznej, sprawdzianu kompetencji językowych, uzdolnień kierunkowych, badania predyspozycji przydatnych w danym zawodzie (§ 10 Dz. U. z 2017 r. poz.1655)

Do szkoły podstawowej i szkoły ponadpodstawowej ucznia przyjmuje się na podstawie zagranicznych dokumentów (łącznie liczba lat nauki w kraju i za granicą). Może być uwzględniony wiek ucznia lub pisemna opinia rodziców. Jeżeli uczeń przybywający z zagranicy nie może przedłożyć dokumentów potwierdzających sumę lat nauki szkolnej – zostaje przyjęty i zakwalifikowany do odpowiedniej klasy na podstawie rozmowy kwalifikacyjnej przeprowadzonej w języku polskim lub języku obcym, którym posługuje się uczeń (§ 12 Dz.U. z 2017 r. poz.1655). Obowiązuje zasada generalna: brak wymogu uznawania zagranicznych dokumentów w przypadku ww. typów szkół. Wyjątek stanowią szkoły policealne – tu dodatkowo wymagane są dokumenty (świadcstwo lub inny dokument wydany zagranicą uznane za dokumenty potwierdzające w Rzeczypospolitej Polskiej wykształcenie średnie lub branżowe).

Przepisy regulujące zasady i tryb postępowania w celu uznania wykształcenia uzyskanego za granicą: art. 93-93h ustawy o systemie oświaty, rozporządzenie MEN z dnia 25 marca 2015 r. *w sprawie postępowania w celu uznania świadectwa lub innego dokumentu albo potwierdzenia wykształcenia lub uprawnień do kontynuacji nauki uzyskanych w zagranicznym systemie oświaty* (Dz.U. z 2015 r. poz. 447 ze zm.).

Formy wsparcia i ułatwienia w szkołach publicznych i niepublicznych:

- oddziały przygotowawcze
- dodatkowe godziny języka polskiego
- dodatkowe godziny zajęć wyrównawczych
- zatrudnienie pomocy nauczyciela
- możliwość nauki języka i kultury kraju pochodzenia
- ułatwienia w zakresie egzaminów zewnętrznych

Oddział przygotowawczy

Organizuje się dla uczniów, którzy wymagają dostosowania procesu kształcenia do ich potrzeb i możliwości edukacyjnych, a także dostosowania formy organizacyjnej wspomagającej efektywność kształcenia, mających:

- trudności adaptacyjne związane z różnicami kulturowymi lub ze zmianą środowiska edukacyjnego, w tym problemami związanymi z wcześniejszym kształceniem za granicą;
- zaburzenia komunikacyjne, związane z niezajomością lub słabą znajomością języka polskiego;
- trudności spowodowane przez sytuacje kryzysowe lub traumatyczne, wynikające z konfliktów zbrojnych, klęsk żywiołowych lub innych kryzysów humanitarnych, spowodowanych przez naturę lub człowieka.

Istnieje możliwość tworzenia oddziałów przygotowawczych w szkołach publicznych i niepublicznych oraz na terenie strzeżonych ośrodków Straży Granicznej. Oddziału przygotowawczego nie organizuje się w szkołach artystycznych, szkołach specjalnych, szkołach sportowych, szkołach mistrzostwa sportowego i szkołach dla dorosłych. A od 01.09.2019 r. nie organizuje się ich także w szkołach policealnych i branżowych szkołach II stopnia.

Okres nauki w oddziale przygotowawczym – co do zasady jeden rok szkolny, z możliwością skrócenia lub przedłużenia nauki, jednak nie dłużej niż o jeden rok szkolny. Liczba uczniów w oddziale nie może przekraczać 15. Nauczanie prowadzone jest według realizowanych w szkole programów nauczania, z dostosowaniem metod i form ich realizacji do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych uczniów. Na realizację obowiązkowych zajęć edukacyjnych przeznaczają się w szkolnym planie nauczania:

- 1) w szkole podstawowej dla klas I-III – nie mniej niż 20 godzin tygodniowo;
- 2) w szkole podstawowej dla klas IV-VI – nie mniej niż 23 godziny tygodniowo;
- 3) w szkole podstawowej klasy VII-VIII – nie mniej niż 25 godzin tygodniowo;
- 4) w szkole ponadpodstawowej – nie mniej niż 26 godzin tygodniowo, w tym nie mniej niż 3

godziny nauki języka polskiego jako obcego według programu nauczania opracowanego na podstawie ramowego programu kursów nauki języka polskiego dla cudzoziemców.

Dodatkowe godziny języka polskiego dla uczniów przybywających z zagranicy

organizuje się w wymiarze minimum 2 godziny tygodniowo indywidualnie lub w grupach dla osób niebędących obywatelami polskimi – bez żadnych ograniczeń czasowych oraz dla obywateli polskich – przez 12 miesięcy.

Dodatkowe godziny zajęć wyrównawczych dla uczniów przybywających z zagranicy w celu uzupełnienia różnic programowych

organizuje się na wniosek nauczyciela prowadzącego zajęcia edukacyjne z danego przedmiotu – indywidualnie lub w grupach, 1 godzina tygodniowo przez okres nie dłuższy niż 12 miesięcy.

Łączny wymiar dodatkowych godzin języka polskiego i zajęć wyrównawczych nie może być wyższy niż 5 godzin tygodniowo w odniesieniu do jednego ucznia.

Zatrudnienie pomocy nauczyciela

Cudzoziemcy podlegający obowiązkowi szkolnemu lub obowiązkowi nauki, którzy nie znają języka polskiego albo znają go na poziomie niewystarczającym do korzystania z nauki mają prawo do pomocy udzielanej przez osobę, która włada jego językiem ojczystym, zatrudnioną w charakterze pomocy nauczyciela. Pomocy tej udziela się przez okres nie dłuższy niż 12 miesięcy.

Możliwość nauki języka i kultury kraju pochodzenia

Dla cudzoziemców podlegających obowiązkowi szkolnemu, placówka dyplomatyczna lub konsularna kraju ich pochodzenia działająca w Polsce albo stowarzyszenie kulturalno-oświatowe danej narodowości mogą organizować w szkole naukę języka i kultury kraju pochodzenia, dla minimum 7 uczniów, max 5 godzin tygodniowo.

Ułatwienia dla uczniów cudzoziemców, którzy przystępują do egzaminów zewnętrznych

Dostosowanie formy egzaminu ósmoklasisty i egzaminu gimnazjalnego polega na przygotowaniu arkuszy

egzaminacyjnych dostosowanych do potrzeb ucznia, któremu ograniczona znajomość języka polskiego utrudnia zrozumienie czytanego tekstu, z wyjątkiem egzaminu z języka obcego nowożytnego.

Dostosowanie warunków przeprowadzania egzaminu ósmoklasisty, egzaminu gimnazjalnego i egzaminu maturalnego polega m.in. na możliwości wykorzystania np. słownika dwujęzycznego, odpowiednim przedłużeniu czasu przewidzianego na przeprowadzenie tych egzaminów (art. 44 zrz ust. 7 ustawy o systemie oświaty).

Uczeń, który w roku szkolnym, w którym przystępuje do egzaminu, był objęty pomocą psychologiczno-pedagogiczną w szkole ze względu na trudności adaptacyjne związane z wcześniejszym kształceniem za granicą, zaburzenia komunikacji językowej lub sytuację kryzysową lub traumatyczną, może przystąpić do egzaminu w warunkach dostosowanych do jego potrzeb edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych - na podstawie pozytywnej opinii rady pedagogicznej (art.44 zrz ust. 6 i 11 ustawy o systemie oświaty).

Uczeń – cudzoziemiec uczący się w polskim systemie oświaty może korzystać, po spełnieniu odpowiednich kryteriów, ze wszystkich form pomocy materialnej, zarówno o charakterze socjalnym, jak i motywacyjnym.

Podstawy prawne

- art. 165 i 166 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz.U. z 2018 r. poz. 996 ze zm.)
- dla przedszkoli i szkół nowego systemu – rozporządzenie MEN z dnia 23 sierpnia 2017 r. *w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi oraz osób będących obywatelami polskimi, które pobierały naukę w szkołach funkcjonujących w systemach oświaty innych państw* (Dz.U. z 2017 r. poz. 1655)
- dla szkół/oddziałów starego systemu – rozporządzenie MEN z dnia 23 sierpnia 2017 r. *w sprawie zmieniające rozporządzenie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi oraz osób będących obywatelami polskimi, które pobierały naukę w szkołach funkcjonujących w systemach oświaty innych państw* (Dz.U. z 2017 r. poz. 1634)

Gdzie szukać informacji?

- Ośrodek Rozwoju Edukacji www.ore.edu.pl – zakładka uczeń ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi – wielokulturowość w szkole/uczeń cudzoziemski
- H. Grzymała-Moszczyńska, J. Grzymała-Moszczyńska, J. Durlik, P. Szydłowska, *(Nie)łatwe powroty do domu?*, Fundacja Centrum im. prof. Bronisława Geremka, Warszawa
- K. Barzykowski, H. Grzymała-Moszczyńska, J. Grzymała-Moszczyńska, D. Dzida, M. Kosno, *Wybrane zagadnienia diagnozy psychologicznej dzieci i młodzieży w kontekście wielokulturowości oraz wielojęzyczności*, z cyklu *One są wśród nas*, ORE
- B. Zurer Pearson, *Jak wychować dwujęzyczne dziecko. Poradnik dla rodziców (i nie tylko)*, Wyd. Media Rodzina, 2013
- Białek K. (red.), *Międzykulturowość w szkole. Poradnik dla nauczycieli i specjalistów*, Warszawa 2015
- E. Czaplewska, *Logopedia międzykulturowa, seria LOGOPEDIA XXI WIEKU*, Wyd. Harmonia
- Lachowicz B (red.), *Uczniowie z różnych kultur w szkole*, Warszawa 2015
- <https://rzeszow.pbw.org.pl/zestawienia-bibliograficzne,348/szkola-na-jezykach-uczen-z-doswiadczeniem-migracyjnym-w-szkole-zestawienie-bibliograficzne-w-wyborze,10709>
<http://dwujezycznosc.info/>

Opracowała: Iwona Beres
Wizytator
Kuratorium Oświaty w Rzeszowie

